

Aktuálnost x potenciálnost

Aristotelés postavil proti sobě možnost a skutečnost (*dynamis* a *energeia*), když chtěl myšlenkově uchopit, co to je pohyb (zůstávám na tomto místě u tradičního výkladu, jak mu tuto podobu daly už překlady do latiny, kterými nejsou ovšem původní významy zdaleka podržovány): pohyb je uskutečnění (či spíše uskutečňování) možného (možnosti). To, co bylo (takovým pohybem) uskutečněno, se stalo skutečností. A skutečnost pak „jest“. V této souvislosti Aristotelés neřešil otázku, co se děje resp. co se stalo s tím, co bylo uskutečněno. Odděleně od této konkrétní problematiky ovšem nejenom věděl, že skutečnosti také zanikají, ale intenzivně se tím také zabýval (např. *Peri geneseós kai fthorás*). Nicméně zánik chápal jako přechod k něčemu jinému: cokoli zaniká, zaniká v něco (podobně jako cokoli vzniká, vzniká z něčeho). Takže také zánik je jen určitá forma přechodu k „dokonalosti“, ke „konci“ čili „cíli“, který takovým „relativním“ zánikem není nikterak ohrožen. Aristotelova „dichotomie“ *dynamis* a *energeia* musí být proto buď důkladně opravena a upravena, anebo – spíš – nahrazena něčím jiným, konstrukcí nějaké jiné struktury. V tradiční podobě je naprosto neudržitelná, protože je plná problémů a také rozporů.

(Písek, 121028-2.)